

Π Ρ Ο Σ Φ Ω Ν Η Σ Η

τοῦ Μητροπολίτου Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμητοῦ
Δ α ν ι ῆ λ

Προέδρου τῆς Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς

Λειτουργικῆς Ἀναγεννήσεως

στό ΙΘ΄ Πανελλήνιο Λειτουργικό Συμπόσιο

Ἐκπροσώπων Ἱερῶν Μητροπόλεων

τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

22-24 Σεπτεμβρίου 2025

μέ θέμα:

«Ἡ ἱερότητα τῆς θείας λατρείας

στήν ἐποχή τῆς ἐκκοσμικεύσεως».

Ἱερά Μητρόπολη Περιστερίου

Σεπτέμβριος 2025

Ἑνότητα 1η

Ἡ πρόνοια τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καί ἡ μέριμνά Της γιά τά θέματα τῆς θείας λατρείας

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐκτός τῶν ἄλλων ἀρμοδιοτήτων της, κατά τόν Καταστατικό Χάρτη τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (Ν. 590/1977 Φ.Ε.Κ. τ.Α΄ 146), «Μεριμνᾷ διά τήν ἐκκλησιαστικήν τάξιν καί εὐπρέπειαν ὡς καί διά πᾶν εἰς τήν θείαν Λειτουργίαν ἀφορῶν θέμα» (ἄρθρο 4§γ').

Οἱ Συνοδικές Ἐπιτροπές.

Γιά τήν ἐκπλήρωση αὐτοῦ τοῦ σκοποῦ ὁ Καταστατικός Χάρτης τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος προέβλεψε τήν σύσταση Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν καί Εἰδικῶν Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν καί Ἐπιτροπῶν Εἰδικοῦ σκοποῦ.

Τά θέματα τῆς θείας Λατρείας μελετοῦν, ἐπεξεργάζονται, γνωμοδοτοῦν καί εἰσηγοῦνται πρὸς τήν Ἱεράν Σύνοδον:

1. Ἡ Συνοδική Ἐπιτροπή ἐπὶ τῆς θείας Λατρείας καί τοῦ Ποιμαντικοῦ Ἔργου (ἄρθρο 10§δ' τοῦ Ν. 590/1977 Φ.Ε.Κ. τ.Α΄ 146), τῆς ὁποίας ἀρμοδιότητα εἶναι κατά τό ἄρθρο 16 τοῦ Κανονισμοῦ 160/2004 «Περί λειτουργίας τῶν Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν» Φ.Ε.Κ. τ.Α΄100/20.5.2004):

«α. Ἡ μελέτη τοῦ Τυπικοῦ τῆς Ἐκκλησίας καί ἡ, διά τῆς οἰκείας Ὑποεπιτροπῆς, ἐποπτεία συντάξεως καί ἐκδόσεως τῶν Διπτύχων ἐκάστου ἔτους.

β. Ἡ σύνταξις πλήρους καί σαφοῦς «λειτουργικοῦ κώδικος», ἀναγκαίου διά τήν εὐταξίαν ἐν τῇ Θείᾳ Λειτουργίᾳ καί τοῖς λοιποῖς Ἱεροῖς Μυστηρίοις καί Τελεταῖς, ὡς καί διά τήν καθιέρωσιν ἐνιαίας λειτουργικῆς πράξεως καθ' ἅπασαν τήν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος.

γ. Ἡ ἐποπτεία καί φροντίς διά τήν συμπλήρωσιν τῶν ἐν τοῖς λειτουργικοῖς βιβλίοις ὑπαρχουσῶν ἐλλείψεων εἰς βασικάς Ἱεράς Ἀκολουθίας, ὡς καί διά τήν καταλογογράφησιν καί τήν ἔκδοσιν ἐνημερωτικῶν πινάκων τῶν ἐκδοθεισῶν ἢ καί ἀνεκδότων Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν.

δ. Ἡ τεκμηριωμένη, σαφής καί πλήρης καταγραφή τῆς δεοντολογίας, τῶν σκοπῶν, τῶν τρόπων, τῶν εἰδικῶν προβλημάτων ἢ δυσχερειῶν καί τῶν προτεραιοτήτων τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου ἔναντι γενικῶς τῶν κοινωνικῶν «ὁμάδων».

ε. Ἡ πρότασις περὶ διοργανώσεως πανελληνίων καί τοπικῶν Συνεδρίων στελεχῶν τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου κατὰ τομεῖς δραστηριότητος, ὡς καί ἡ ποιμαντικὴ φροντίς καταρτίσεως τῶν πρεσβυτερῶν καί τῶν ὑποψηφίων πρεσβυτερῶν, ὡς ἀμέσων συνεργατῶν καί πολυτίμων βοηθῶν τῶν Ἐφημερίων.

στ. Ἡ συνεργασία μετὰ Σ.Ε. ὁμοειδῶν σκοπῶν ἐν τῇ ἀντιμετωπίσει συναφῶν προβλημάτων».

2. Ἡ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ Ἐκκλησιαστικῆς Τέχνης καί Μουσικῆς, ποῦ ἔχει τίς ἐξῆς ἀρμοδιότητες, κατὰ τὸ ἄρθρο κατὰ τὸ ἄρθρο 14 τοῦ Κανονισμοῦ 160/2004 (Φ.Ε.Κ. τ.Α΄100/20.5.2004) «Περὶ λειτουργίας τῶν Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν»:

«α. Ἡ παρακολούθησις τῶν λειτουργικῶν τεχνῶν καί ἡ προαγωγή αὐτῶν διὰ παντός προσφόρου μέσου.

β. Ἡ ἄγρυπνος μέριμνα καί διαφύλαξις τοῦ λειτουργικοῦ ἡθους καί τῆς ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως ἐπὶ τῶν λειτουργικῶν τεχνῶν καί ἡ ὑπεύθυνος γνωμοδοτικὴ ἐπισήμανσις τῶν περιεσφρεομένων καινοτομιῶν πρὸς ἀποφυγὴν ἢ διόρθωσιν τούτων, δι' ἐνδελεχοῦς μελέτης, συντάξεως ὑπομνημάτων πρὸς τὴν Δ.Ι.Σ., ἐκδόσεως ἐνημερωτικῶν ἐντύπων καί διοργανώσεως Συνεδρίων.

γ. Ἡ καταγραφή τῶν ὑφισταμένων, παρὰ τῇ Τερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ καί ταῖς Τεραῖς Μητροπόλεσι, σχετικῶν Σχολῶν (ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, ἀγιογραφίας, συντηρήσεως ἱερῶν εἰκόνων κ.λπ) τοῦ ἱστορικοῦ λειτουργίας καί τοῦ ὀργανογράμματος μίας ἐκάστης, ὡς καί ἡ ἐκπόνησις ἐνός Γενικοῦ Κανονισμοῦ περὶ τῆς λειτουργίας αὐτῶν.

δ. Ἡ ἐνημέρωσις καί ἡ παροχή προγραμματικῆς ἢ ὀργανωτικῆς βοηθείας εἰς Ἐκκλησιαστικά Νομικά Πρόσωπα, Ἱεράς Μητροπόλεις, Ἱεράς Μονάς, Ἐνορίας, Ἐκκλησιαστικά Ἰδρύματα, προτιθέμενα νά ἀναπτύξουν ἀντιστοίχους δραστηριότητας.

ε. Ἡ ἐξόφλησις διὰ καταλλήλων εἰσηγήσεων πρὸς τὴν Δ.Ι.Σ. καί διὰ διαβημάτων Αὐτῆς πρὸς τὴν Πολιτείαν τῆς δυνατότητος τελέσεως κατὰ καιροῦς τῆς Θείας Λειτουργίας ἐντὸς χριστιανικῶν μνημείων, τελούντων ἐν ἐξαρτήσῃ πρὸς τό Κράτος, διαφυλαττομένης τῆς ἱερότητος, τῆς ἱστορίας, ἀλλά καί τῆς συμφύτου καλλιτεχνικῆς ἀξίας αὐτῶν.

στ. Ἡ προβολή τῶν ὑφισταμένων ἱερῶν μνημείων δι' ἐνημερωτικῶν δημοσιευμάτων καί τευχιδίων καί λοιπῶν μέσων ἠλεκτρονικοῦ τύπου (Η/Υ, Ρ/Σ, Τηλεοράσεως, Διαδικτύου, κ.λπ.) πρὸς τὰ στελέχη τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔργου, τόν ἐπιστημονικόν κόσμον καί τόν ποιμαινόμενον λαόν, ἐπί σκοπῶ τονισμοῦ τῆς δι' αἰῶνων συνεχοῦς καί ἀδιακόπου ἐκκλησιαστικῆς παρουσίας καί καλλιτεχνικῆς δημιουργίας, ὑποβοηθητικῶς πρὸς τὴν ἀσκουμένην λειτουργικὴν καί ἀντιαιρετικὴν ποιμαντικὴν.

ζ. Ἡ ἐπισταμένη, δι' Εἰσηγήσεων πρὸς τὴν Δ.Ι.Σ., φροντίς πρὸς διασφάλισιν τοῦ δικαιώματος τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῶν θρησκευτικῶν μνημείων.

η. Ἡ συνεργασία καί συμπαράστασις πρὸς τό Ἰδρυμα Βυζαντινῆς Μουσικολογίας (Κανονισμός 17/1981 τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, «Σύστασις καί Ὁργάνωσις Ἰδρύματος Βυζαντινῆς Μουσικολογίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» Φ.Ε.Κ. 135/1982-τ.Α').

θ. Ἡ συμπαράστασις πρὸς τό ἔργον τῆς Ὑπηρεσίας Ναοδομίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

ι. Ἡ εἰσήγησις, πρὸς τὴν Δ.Ι.Σ., περὶ ἀπονομῆς τιμητικῶν διακρίσεων εἰς τόν χώρον τῆς λειτουργικῆς τέχνης καί τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς».

Εἰδικές Συνοδικές Ἐπιτροπές

Μέ ἀποφάσεις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας συνεστήθησαν οἱ ἐν συνεχείᾳ Εἰδικές Συνοδικές Ἐπιτροπές :

1. Ἡ Εἰδική Συνοδική Ἐπιτροπή Λειτουργικῆς Ἀναγεννήσεως μέ τήν ἐξῆς ἀρμοδιότητα λειτουργοῦσα ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὑπ' ἀριθμόν 139/1999 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περί συστάσεως, ὀργανώσεως καί λειτουργίας τῆς Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Λειτουργικῆς Ἀναγεννήσεως» (Φ.Ε.Κ. τ.Α΄ 236/8.11.1999).

Ἡ Εἰδική Συνοδική Ἐπιτροπή :

«α. Προσδιορίζει καί μελετᾷ συγκεκριμένα προβλήματα τῆς λειτουργικῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας σήμερον καί γνωματεύει ἐπ' αὐτῶν, ὥστε νά ἔχη ἡ Ἱερά Σύνοδος ὑπεύθυνον καί τεκμηριωμένην ἐνημέρωσιν κατά τήν λήψιν τῶν ἐνδεικνυομένων ἀποφάσεων.

β. Μέ ἔγκρισιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καί ἐν συνεργασίᾳ μέ τās λοιπὰς Συνοδικὰς Ἐπιτροπὰς, τās Ἱερὰς Μητροπόλεις, τās Ἱερὰς Μονάς καί πάντα ἄλλον φορέα, διοργανώνει διαφόρους ἐκδηλώσεις, ὅπως : Συνέδρια, Ἡμερίδας, Σεμινάρια κ.λπ. ἢ προβαίνει εἰς θεολογικά ἐκδόσεις, ἐκλαϊκευτικά δημοσιεύματα, παραγωγή ὀπτικοακουστικῶν μέσων, ραδιοτηλεοπτικῶν ἐκπομπῶν, ἀξιοποίησιν τῶν δυνατοτήτων τοῦ διαδικτύου (Internet) κ.λπ, τόσον διά τήν ἐκπαίδευσιν καί ἐπιμόρφωσιν τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου ἐπὶ λειτουργικῶν θεμάτων, ὅσον καί διά τήν καλλιέργειαν τῆς λειτουργικῆς ἀγωγῆς τῶν πιστῶν.

γ. Μέ ἔγκρισιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καί ἐν συνεργασίᾳ ἰδιαιτέρως μέ τās Ὁρθοδόξους Θεολογικάς Σχολάς, προγραμματίζει ἐπιστημονικάς ἐρεῦνας, προτείνει τήν χορήγησιν ὑποτροφικῶν λειτουργικῶν σπουδῶν ἐν Ἑλλάδι καί ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ, ἀποστέλλει ἐκπροσώπους αὐτῆς εἰς λειτουργικά καί ἄλλα παρεμφερῆ συνέδρια καί γενικῶς ἀναλαμβάνει πᾶσαν πρωτοβουλίαν, ἥτις θά συντελέσῃ εἰς τήν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐνδιαφέροντος διά τήν σπουδήν τῆς

λειτουργικῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν καί τήν ἀνάδειξιν καί προβολήν τοῦ γνησίου ὀρθοδόξου λειτουργικοῦ ἥθους».

2) Ἡ Εἰδική Συνοδική Ἐπιτροπή γιά τήν Ἀκαδημία Ἐκκλησιαστικῶν Τεχνῶν πού λειτουργεῖ ἐπί τῇ βάσει τοῦ ὑπ' ἀριθμόν 133/199 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περί συστάσεως, Ὄργανώσεως καί λειτουργίας Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς διά τήν Ἀκαδημίαν Ἐκκλησιαστικῶν Τεχνῶν» Φ.Ε.Κ. τ.Α΄236/8.11.1999).

Οἱ ἀρμοδιότητες αὐτῆς εἶναι:

α. Νά ὀργανώσει τήν λειτουργίαν Ἀκαδημίας ἐπί τῷ σκοπῷ τῆς ἐκμαθήσεως καί διακονίας ἐν συνεχείᾳ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Τεχνῶν, μέ προοπτικήν διορθοδόξου συμβολῆς, τῆς ὁποίας τό ὀργανόγραμμα, τήν σύνθεσιν καί τούς ὅρους λειτουργίας, ὥστε νά ἀποτελέσῃ Κιβωτόν διατηρήσεως καί διαφυλάξεως καί διαδόσεως τῶν στοιχείων τῆς πατρῶας Ἐκκλησιαστικῆς Τέχνης τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

β. Νά προσδιορίσῃ τήν στάθμην τῶν σπουδῶν (IEK-TEI), ἀφοῦ διερευνήσῃ τήν δυνατότητα περὶ τῆς ἐκ μέρους τῆς Πολιτείας καί τῶν ἀρμοδίων ὀργάνων αὐτῆς ἀναγνωρίσεως τῶν ἀντιστοίχων τίτλων, πρὸς ἐπαγγελματικήν κατοχύρωσιν τῶν ἀποφοίτων.

γ. Νά συντάξῃ τά προγράμματα σπουδῶν τῇ συνδρομῇ εἰδικῶν καθ' ὕλην ἀρμοδίων καθηγητῶν.

δ. Νά δημιουργήσῃ τάς προϋποθέσεις ὥστε οἱ σπουδασταί τῆς ἐξονομασθείσης Ἀκαδημίας νά βιώνουν μέ ἐκκλησιαστικήν συνείδησιν καί τό ἀρμόζον ἐκκλησιαστικόν ὕφος καί ἥθος τήν διακονίαν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν - Λειτουργικῶν Τεχνῶν, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν ἀναπόσπαστον μέρος τῆς ποιμαντικῆς μερίμνης τῆς Ἐκκλησίας, ὑπέρ τοῦ πληρώματος Αὐτῆς.

ε. Νά ὑποβάλῃ προτάσεις πρὸς ἐξασφάλισιν χρηματοδοτικῶν πόρων διά τήν οἰκονομικήν αὐτοτέλειαν καί ἀνάπτυξιν τῆς Ἀκαδημίας».

3) Ἡ Εἰδική Συνοδική Ἐπιτροπή Χριστιανικῶν Μνημείων πού πού λειτουργεῖ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὑπ' ἀριθμόν 137/1999 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περί συστάσεως, ὀργανώσεως καί λειτουργίας Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τὰ Χριστιανικά Μνημεῖα» (Φ.Ε.Κ. τ.Α΄236/8.11.1999).

Οἱ ἀρμοδιότητες αὐτῆς εἶναι:

«α. Νά ἐπικοινωνῇ ἀμέσως μέ τας κατά τόπους Ἱερᾶς Μητροπόλεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὥστε τό συντομώτερον δυνατόν νά ἐπιτελεσθῇ ἡ καταγραφή τῶν σωζομένων εἰς αὐτάς Χριστιανικῶν Μνημείων, παλαιοχριστιανικῶν, βυζαντινῶν, μεταβυζαντινῶν καί νεωτέρων.

β. Νά ἐπικοινωνῇ μέ τας κατά τόπους Διευθύνσεις τῶν Ἐφορειῶν Ἀρχαιοτήτων τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ, ὥστε νά διερευνηθῇ διὰ τῆς ἀμοιβαίας συνεργασίας καί νά διαπιστωθῇ ὁ καλύτερος τρόπος, διὰ τήν ἔναρξιν τῶν προσπαθειῶν ἀναστηλώσεως τῶν Μνημείων, τὰ ὁποῖα θά καταγραφοῦν, καί μάλιστα ἐκείνων, ἅτινα ἔχουν ἀνάγκην ἀναστηλώσεως ἢ συντηρήσεως.

γ. Νά μελετήσῃ τήν ἀξιοποίησιν τῶν Ἱερῶν αὐτῶν τόπων, ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς ποιμαντικῆς μερίμνης τῆς Ἐκκλησίας, πρὸς ὠφέλειαν τοῦ πληρώματος Αὐτῆς.

δ. Νά εὐαισθητοποιήσῃ τήν κοινήν γνώμην, μέ κάθε πρόσφορον μέσον (Τύπον, ΜΜΕ, διανομὴν ἐντύπων κ.λπ.), ὥστε νά ὑπάρξῃ ἐνδιαφέρον καί ἀνιδιοτελὴς προσφορά ἐκ μέρους εἰδημόνων Ἀρχιτεκτόνων -Μηχανικῶν καί Συντηρητῶν διὰ τήν ἀποτύπωσιν τῶν μνημείων αὐτῶν καί τήν ἐκπόνησιν τῶν ἀπαιτούμενων μελετῶν.

ε. Νά ἐντάξῃ τὰ μνημεῖα αὐτά εἰς Προγράμματα τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ ἢ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως, ὥστε νά ὑπάρξουν ὑπὲρ αὐτῶν οἰκονομικαὶ χορηγίαι.

στ. *Νά ἐκπονήσῃ Ἐκκλησιαστικόν Χάρτην, ἐπὶ τοῦ ὁποίου νά ἀποτυπωθοῦν τὰ κατὰ τόπους Χριστιανικά Μνημεῖα».*

* * * * *

Τά Λειτουργικά Συμπόσια

Γιά τήν ἐξειδικευμένη μελέτη τῶν θεμάτων τῆς θείας λατρείας θεσπίσθηκαν νά συγκαλοῦνται τὰ Λειτουργικά Συμπόσια διά τούς ἐκπροσώπους τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων.

Στά συνελθόντα Λειτουργικά Συμπόσια ἐξετάσθηκαν ἐν βάθει καί πλάτει τὰ θέματα τῆς θείας λατρείας μέ ἐμπεριστατωμένες εἰσηγήσεις πού ἀνέπτυξαν οἱ πλέον εἰδήμονες καί κατάλληλοι ἐπιστήμονες τῶν θεολογικῶν μας Σχολῶν καί ἀποτελοῦν πολύτιμο βοήθημα μελέτης γιά τήν ποιμαντική, θεολογική καί ἐκκλησιαστική ἀντιμετώπιση τῶν προκυπτόντων ἀναγκῶν καί προβλημάτων. Ὅλες αὐτές οἱ ἀποκομισθεῖσες γνώσεις, ἐμπειρίες, προβληματισμοί καί προτάσεις ἔχουν ἀποθησαυρισθεῖ στούς τόμους τῶν Πρακτικῶν πού ἔχουν ἐκδοθεῖ.

Ὑπενθυμίζουμε τὰ θέματα τῶν προηγουμένων Πανελληνίων Λειτουργικῶν Συμποσίων

Τό Α΄ συγκλήθηκε τό ἔτος 1999 στήν Ἱερά Μονή Πεντέλης, μέ θέμα:

«Τό Μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος»

Τό Β΄ συγκλήθηκε τό ἔτος 2000 στόν Βόλο, στήν Ἱερά Μητρόπολη Δημητριάδος καί Ἄλμυροῦ, μέ θέμα:

«Τήν Λειτουργικήν Ἀνανέωσιν»

Τό Γ΄ συγκλήθηκε τό ἔτος 2001 στήν Νεάπολη Θεσσαλονίκης, στήν Ἱερά Μητρόπολη Νεαπόλεως καί Σταυρουπόλεως, μέ θέμα:

«Τό Μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας»

Τό Δ΄ συγκλήθηκε τό ἔτος 2002 στό Νέο Προκόπιο Εὐβοίας, στήν Ἱερά Μητρόπολη Χαλκίδος, μέ θέμα:

«Τό Μυστήριον τοῦ Γάμου»

Τό Ε΄ συγκλήθηκε τό ἔτος 2003 στό Νέο Προκόπιο Εὐβοίας, στήν Ἱερά Μητρόπολη Χαλκίδος, μέ θέμα:

«Ιερουργεῖν τό Εὐαγγέλιον»

Τό ΣΤ΄ συγκλήθηκε τό ἔτος 2004 στήν Τήνο, στήν Ἱερά Μητρόπολη Σύρου, μέ θέμα:

«Χριστιανική Λατρεία καί εἰδωλολατρεία»

Τό Ζ΄ συγκλήθηκε τό ἔτος 2005 στό Νέο Προκόπιο Εὐβοίας, στήν Ἱερά Μητρόπολη Χαλκίδος, μέ θέμα:

«Τό Μυστήριον τῆς Ἱερωσύνης»

Τό Η΄ συγκλήθηκε τό ἔτος 2006 στό Συνεδριακό Κέντρο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος καί Ἄλμυροῦ στά Μελισσιάτικα Ν. Μαγνησίας, μέ θέμα:

«Τό Χριστιανικόν Ἑορτολόγιον»

Τό Θ΄ συγκλήθηκε τό ἔτος 2007 στό Συνεδριακό Κέντρο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος καί Ἄλμυροῦ στά Μελισσιάτικα Ν. Μαγνησίας, μέ θέμα:

«Τό Μυστήριον τοῦ θανάτου εἰς τήν λατρείαν τῆς Ἐκκλησίας»

Τό Ι΄ συγκλήθηκε τό ἔτος 2008 στό Συνεδριακό Κέντρο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος καί Ἄλμυροῦ στά Μελισσιάτικα Ν. Μαγνησίας, μέ θέμα:

«Ἡ ὑγεία καί ἡ ἀσθένεια στήν λειτουργική ζωή τῆς Ἐκκλησίας»

Τό ΙΑ΄ συγκλήθηκε τό ἔτος 2009 στό Συνεδριακό Κέντρο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος καί Ἄλμυροῦ στά Μελισσιάτικα Ν. Μαγνησίας, μέ θέμα:

«Μυσταγωγῶν Κύριε τούς μαθητάς ἐδίδασκες λέγων»

Τό ΙΒ΄ συγκλήθηκε τό ἔτος 2010 στό Συνεδριακό Κέντρο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος καί Ἄλμυροῦ στά Μελισσιάτικα Ν. Μαγνησίας, μέ θέμα:

«Πρόσωπα καί Σταθμοί, ὁρόσημα στήν διαμόρφωση τῆς θείας λατρείας»

Τό ΙΓ' συγκλήθηκε τό έτος 2011 στό Ίδρυμα Τηνιακοῦ Πολιτισμοῦ στήν Τήνο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σύρου, μέ θέμα:

«Ὁ Λειτουργικός Λόγος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας σήμερα».

Τό ΙΔ' συγκλήθηκε τό έτος 2012 στήν Πάτρα στήν Ἱερά Μητρόπολη Πατρῶν, μέ θέμα:

«Οἱ λειτουργικές Τέχνες».

Τό ΙΕ' συγκλήθηκε τό έτος 2014 στήν Ἀθήνα, στό Πνευματικό Κέντρο τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ ἁγίου Γεωργίου Καρέα στόν Βύρωνα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καισαριανῆς, Βύρωνος καί Ὑμηττοῦ μέ θέμα:

“Ἀκολουθίες τοῦ νυχθημέρου”

Τό ΙΣΤ' συγκλήθηκε τό έτος 2016 στήν Λαμία, στό Πνευματικό Κέντρο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φθιώτιδος μέ θέμα:

“Τό ἀγιολόγιον τῆς Ἐκκλησίας”

Τό ΙΖ' συγκλήθηκε τό έτος 2018 στήν Κόρινθο στό Συνεδριακό Κέντρο «Ἀπόστολος Παῦλος» τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως μέ θέμα :

“Οἱ Ἱερές Ἀκολουθίες στήν περίοδο τῆς «Παρακλητικῆς» τοῦ «Τριωδίου» καί τοῦ «Πεντηκοσταρίου»”

Τό ΙΗ' συγκλήθηκε τό έτος 2023 στό Συνεδριακό Κέντρο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Περιστερίου μέ θέμα :

«Τό ἥθος καί ὁ χαρακτήρας τῆς λατρείας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας»

Τό ΙΘ' Λειτουργικό Συμπόσιο θά μελετήσῃ τό θέμα : **«Ἡ ἱερότητα τῆς θείας λατρείας στήν ἐποχή τῆς ἐκκοσμικεύσεως».**

*** * * * ***

Ἑνότητα 2η

Τό παρόν ΙΘ΄ Λειτουργικό Συμπόσιο θά μελετήσῃ τό θέμα : «***Ἡ ἱερότητα τῆς θείας λατρείας στήν ἐποχή τῆς ἐκκοσμικεύσεως***».

Ἐθεώρησα ἐπιβεβλημένο εἰσαγωγικῶς στίς ἐργασίες τοῦ παρόντος Συμποσίου νά ἀναφερθῶ στήν ἀποσαφήνιση τῶν χαρακτήρων δύο τύπων πιστῶν πού συναντοῦμε στήν Ἐκκλησία μας κατὰ τήν θεία λατρεία αὐτῆς:

Διακρίνουμε σαφῶς τόν *τελετόφιλο* ἀπὸ τόν *τυπολάτρη*. Τὸ νὰ εἶναι κάποιος *τελετόφιλος* στηρίζεται τόσο ἐπὶ ψυχολογικῆς, ὅσο καὶ ἐπὶ λατρευτικῆς ἀνάγκης πού ἐκφράζεται καὶ κατατίθεται αὐθεντικά μέ τήν γνήσια ψυχοσωματική συμμετοχή του στήν θεία λατρεία, οὐσιαστικά καὶ ἐνσυνείδητα. Εἶναι μετέχων στήν θεία λατρεία καὶ ὄχι ἀκροατῆς καὶ θεατῆς τῶν τελουμένων.

Ἡ τάση ὅμως τοῦ τυπολάτρου ὁδηγεῖ σέ ἐκφυλισμὸ τῆς τελετῆς, ἐκτροπίζοντας οὐσιαστικά τήν γνήσια θρησκευτική καὶ λατρευτική ἐκδήλωση καὶ ὑποκαθιστᾷ αὐτὴ μέ στείρα μηχανικὴ τυπικὴ ἐνέργεια, πού διαφέρει λίγο ἀπὸ τῆς βαττολογίας, μέ κίνδυνο νά προσλάβει μορφὴ εἰδωλολατρείας. Ὁ *τυπολάτρης* χωρὶς νά παρακολουθεῖ ἐσωτερικά καὶ μέ συγκέντρωση τοῦ σώματος καὶ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ τὰ τελούμενα στήν θεία λατρεία, ἀπλᾶ συγκεντρώνει ὁλόκληρὴ τὴν προσοχή του στήν τήρηση τῶν καθορισμένων κινήσεων καὶ σχημάτων καὶ στάσεων τοῦ σώματος ἢ τῶν κλίσεων αὐτοῦ, καθὼς παρίσταται μόνο σωματικῶς στίς διατεταγμένες ἀκολουθίες γιὰ νά ἐπαναλάβει σ' αὐτές μέ σπουδὴ τίς παραδεδομένες προσευχές ἢ ἐπικλήσεις. Οὐσιαστικά παραμένει ἐντελῶς ξένος πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς λατρείας καὶ ἄνευ βαθύτερου ἐπηρεασμοῦ ἀπ' αὐτήν, μένοντας ἱκανοποιημένος κατὰ τήν διάρκειά τῆς τελετῆς, θεωρώντας, ὅτι ἐξέτισε τὸ λατρευτικὸ χρέος του πρὸς τὸν Θεὸ. Ὁ *τυπολάτρης* ἐκπληρώνει τίς λατρευτικὰς ὑποχρεώσεις του κατὰ τὸν πλέον ἀνέξοδο καὶ εὐκολώτερο τρόπο! Θὰ ἐφηρμοζόταν καὶ γιὰ αὐτόν ὅ,τι ὁ Θεὸς, κατακρίνοντας τὴν τυπολατρεία τοῦ Ἰσραὴλ, ἔλεγε διὰ στόματος

τοῦ προφήτου: «Ἐγγίξει μοι ὁ λαὸς οὗτος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς χεῖλεσιν αὐτῶν τιμῶσί με, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ»¹.

* * * * *

Ἑνότητα 3η

Χαιρετισμοί

Χαιρετίζω ἐγκάρδια καὶ φιλάδελφα:

α. Τόν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Ἱερώνυμο.

β. Τούς παρόντες Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτες, πού εὐλογοῦν μέ τήν σεπτή παρουσία τους τοὺς ποιμαντικούς προβληματισμούς ὅλων μας.

γ. Τούς ἐντιμότερους Ἀρχοντες τῶν ἐπ' ἐξουσίαις τοῦ Τόπου πού μᾶς τιμοῦν μέ τήν παρουσία τους.

δ. Τούς Πανοσιολογιωτάτους, Αἰδεσιμολογιωτάτους Πρεσβυτέρους καὶ Ἑλλογιμωτάτους Εἰσηγητές καὶ Μέλη τοῦ παρόντος Συμποσίου, πού ὅλοι μαζί θά συμπροβληματισθοῦμε γιά τά θέματα πού θά ἀναπτυχθοῦν στίς ἐπί μέρους εἰσηγήσεις.

ε. Ὅλους αὐτοὺς πού προσῆλθαν στό συγκαλούμενο σήμερα, μετὰ ἀπό ἀπόφαση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας μας, δέκατο ὄγδοο (ΙΗ') Πανελλήνιο Λειτουργικό Συμπόσιο στελεχῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων

* * * * *

¹ Ἡσαΐου κθ', 13.

Ἑνότητα 4η.

Εὐχαριστίες

Ἐπιτρέψατέ μου, ὡς Πρόεδρος τῆς Ὁργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς νά εὐχαριστήσω:

α. Τὴν Ἱερά Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας μας, γιά τὴν ἀπόφασή της νά συγκαλέσει τὰ παρόν Συμπόσιο.

β. Τόν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπό μας κύριο Ἱερώνυμο τόν Β΄ γιά τὴν ἀποδοχή τοῦ αἰτήματος τῆς Ἐπιτροπῆς μας νά συγκληθεῖ τό παρόν Λειτουργικό Συμπόσιο καί νά τό θέσει ὑπό τὴν αἰγίδα του, ὅπως ἐπίσης καί γιά τὴν ὅλη ὑποστήριξή του στό ἔργο τῆς Ἐπιτροπῆς μας.

γ. Τούς Σεβασμιωτάτους ἀδελφούς, τοὺς παρόντες καί ὅσους ἀπέστειλαν ἀντιπροσώπους στό παρόν Συμπόσιο.

δ. Τούς παρισταμένους Ἀρχοντες τῶν Δήμων μας πού μᾶς τιμοῦν μέ τὴν παρουσία τους.

ε. Τούς προσελθόντες ἀπὸ τίς Ἱερές Μητροπόλεις πατέρες καί ἀδελφούς, Μέλη τοῦ Συμποσίου.

στ. Τούς Εἰσηγητές, πού ἀνέλαβαν τὴν εὐθύνη καί τόν κόπο νά ἐτοιμάσουν τίς εἰσηγήσεις τους.

ζ. Τά μέλη τῆς Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Λειτουργικῆς Ἀναγεννήσεως καί τῶν Συναρμοδίων Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν πού ἀναφέρθηκαν γιά τὴν συμβολή στὴν πραγματοποίηση τοῦ Συνεδρίου.

η. Ὅσους κοπίασαν ἢ θά κοπιᾶσουν γιά τὴν πραγματοποίηση τοῦ Συμποσίου μας. Τόν Γραμματέα μας Πανοσιολογιώτατο Ἀρχιμανδρίτη κ. Σάββα Ζέρβα, τοὺς κληρικούς καί συνεργάτες τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως μας ἄνδρες καί γυναῖκες πού προθύμως θά διακονήσουν.

ι. Τούς χορηγούς μας